

**SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ
GYERMEKEK
NEVELÉSÉNEK-OKTATÁSÁNAK
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

**SZENT BENEDEK
KATOLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA**

9500 CELLDÖMÖLK, JÓZSEF A. U. 1.

OKTATÁSI AZONOSÍTÓ: 036589

TARTALOM

NEVELÉSI PROGRAM	3
1. A nevelő-oktató munka alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	3
2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	5
3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	6
4. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	7
5. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	7
6. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység, az etnikai tanulók felzárkóztatása ..	8
7. A szülő, tanuló, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.	8
8. Iskolai egészségnevelési feladatok végrehajtása:.....	9
9. A környezeti nevelési program szerepe	9
HELYI TANTERV	11
1. Általános alapelvek	11
2. Iskolai beszámoltatás, értékelés, minősítés sajátosságai	11
3. A magatartás és a szorgalom minősítési rendszere	12

NEVELÉSI PROGRAM

1. A NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

A celldömölki Szent Benedek Katolikus Általános Iskola nevelő-oktató munkáját **a hagyományos pedagógiai elveken túl** a sajátos nevelési igényű gyermekek iskolai fejlesztésének irányelvei determinálják. A sajátos nevelési igényű gyermekek foglalkoztatása iskolánkban **integráltan** történik. Az iskolai képzés teljes időtartama alatt arra kell törekedni, hogy az értelmileg akadályozott tanuló személyisége a képzés végére minél harmonikusabban és teljesebben kibontakozzon, képes legyen a társadalom által elfogadott normák szerint, saját igényeit megvalósítva kiegyensúlyozott, boldog életet élni.

A tanköteles korú értelmileg akadályozott tanulók képzésének során a legfontosabb figyelembe veendő szempontok:

- az értelmi, a testi és érzelmi fejlődés megváltozása,
- sajátos tanulási képességek,
- egyéni szükségletek,
- a felnőttkori élet behatárolt lehetőségei.

Mindehhez olyan iskolai légkört kell teremteni, amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva.

Ennek érdekében a következő pedagógiai alapelvek megvalósítására törekszünk:

- a sérült személyiség fejlesztése gyógypedagógiai eszközökkel,
- a tanulók egyéni képességeinek, eltérő fejlődési ütemének figyelembe vétele az oktatás és nevelés folyamatában,
- egységes nevelési elvárásokkal a követelmények biztonságossá tétele,
- támasz és segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az emberi törekvésekben,
- a speciális nevelési szükségletek kielégítése a nevelés-oktatás minden területén

Ennek érdekében a következő célokat tűztük ki:

- az enyhe fokban értelmi fogyatékos / tanulásban akadályozott / tanulók
- képességfejlesztése a hiányosan működő pszichés funkciók terápiás jellegű korrekciójával,

- a differenciált, szükségletekhez igazodó felzárkóztatás a rehabilitációs és rehabilitációs eljárásokkal,
- az általános műveltség megalapozása a fogyatékoság, életkor és osztályfok figyelembe vételével,
- az eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése az önálló életvezetési technikák elsajátításával, gyakorlásával, toleráns magatartás kialakítása a személyiség gazdagításával, az általános emberi értékek és normák elfogadtatásával.

A nevelés-oktatás fő feladatai:

- az alapidokumentumok által szabályozott ismeretanyag elsajátítása az évfolyamok, osztályfokok, tantárgyi sajátosságok, egyéni különbségek figyelembe vételével,
- a mentális képességek fejlesztése a megismerő funkciók egyénre szabott terápiás jellegű korrekciójával,
- az ismeretek tartalmának, mélységének mindenkori aktualizálása a tanulócsoporthoz és az egyének kondícióinak megfelelően,
- a tanítás és nevelés szervezeti kereteinek szükség szerinti alakítása,
- a módszerek és tevékenységi formák optimális megválasztása a mindenkori pedagógiai tevékenység kívánalmainak megfelelően,
- a fejlesztési szakaszoknak megfelelő szűrő és diagnosztikus eljárások kidolgozása.

A pedagógiai célkitűzések, feladatok eszközei és eljárásai.

Az oktatás-nevelés területén eszköznek tekintjük a tanítási órákat és a tanításon kívüli órákat a közös és a részletes követelmények érvényesítésére.

Közös követelmények a tanítási órákon

A SNI tanulóakra vonatkozó helyi tantervben megvalósításra kerülő közös követelményeket az iskolai pedagógiai programban megfogalmazott követelményekre építettük, összhangot teremtve az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók fejleszthetőségével, s az Irányelvekben megfogalmazottakkal. A közös követelmények megvalósítását valamennyi tantárgyra és pedagógiai szakaszra átfogó gyógypedagógiai feladatként értelmezzük.

A közös követelmények területei:

- társadalmi beilleszkedés,
- a gondolkodás, a megismerés
- hon és népismeret,

- kapcsolódás Európához,
- környezeti nevelés,
- kommunikációs kultúra,
- testi és lelki egészség,
- tanulás,
- pályaorientáció / énkép és én tudat /

Részletes követelmények:

Törvényi kereteit az Irányelvekben megfogalmazott, évfolyamokra bontott követelmények tükrében kívánjuk megvalósítani, szükség szerint kihasználva az évfolyamok és osztályok közötti átjárhatóság lehetőségét. A nevelési funkciók viszonylatában - kiegészítve az oktatás területét- a személyiség diagnosztikus eljárásokkal történő szűrését célozzuk meg. Ennek jelentőségét a sokoldalú információszerzésben látjuk.

A tanórán kívüli tevékenységek

Lásd: Általános rész

2. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

A tanulók fogyatékoságának megfelelő, legmagasabb szintű képzés mellett a sajátos nevelési igénynek megfelelő személyiségfejlesztést is meg kell valósítanunk.

Ennek érdekében:

- törekedni kell a tervszerű nevelő és oktató munka során a tanulók alapkészségeit fejleszteni és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alpműveltséget nyújtani,
- az iskola olyan- az emberre, társadalomra, művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó-ismereteket közöl, amelyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását, eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben,
- az iskola oktató és nevelő tevékenységének célja a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztése,
- fontosnak tartjuk, hogy a diákok elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit,
- a tanulók között a szorgalom, a tudás, és a munka nyerjen nagyobb becsületet,
- törekedni kell a humánusra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre,

- segíteni kell a diákoknak észrevenni és értékelni a jót, megelőzni, felismerni a rosszat,
- törekedni kell az emberek közötti érintkezés elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására,
- megismertetjük tanulóinkat a nemzeti kultúra és történelem fontos eseményeivel.

3. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az emberi, a gyermeki természetet figyelembe véve elvárható az alapiskolázás során, hogy a tanulók a mindennapi együttélésben a társadalom által elfogadott értékeknek, normáknak megfelelő magatartási szokásokat sajátítsanak el. Az őket körülvevő személyek, valamint az elődök (irodalmi, történelmi hősök) cselekedetei magatartási mintaként épüljenek be, amelyek közül egyéniségüknek megfelelően tudnak választani.

A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. A magatartási normák, minták megismerése nyomán jussanak el a szabálytudatig, az elfogadásig, a szabályazonosulásig. Ismerjék fel és tudják értelmezni, hogy vannak egyéni és közösségi érdekek, érdekütköztetések és léteznek kompromisszumos megoldások. Ítélik el a testi erővel, a hatalommal, a tekintéllyel való visszaélést. Tudjanak azonosulni az emberszerető, toleráns magatartással. Tevékenységeik, cselekedeteik során mutatkozzon meg az együttműködés, az önzetlen segítség, az egészséges versenyszellem a játékban, az alkotásban, a sportban. Iskolánk kapcsolatait tágabb társadalmi szférára is kiterjesztjük a közösségfejlesztés érdekeinek megfelelően.

Az enyhe fokban értelmileg sérült tanulók esetében a következő pedagógiai eljárásokra és tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt.

- Produktív együttműködés és kapcsolatkiépítés az óvodákkal.
- Az egyéni haladási ütemre építkező, s az ahhoz igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- A sérülés specifikus felzárkóztatási lehetőség biztosítása a rehabilitációs és rehabilitációs órák keretében.
- Napközis ellátás biztosítása az arra igényt tartó tanulók számára.
- Az életviteli gondok, nevelési nehézségek segítése a családok és a szülők vonatkozásában.

4. A TEHETSÉG, KÉPESSÉG KIBONTAKOZTATÁSÁT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG

Az enyhe fokban értelmileg akadályozott gyermekek képességei fogyatékoságuk és mentális sérüléseik tekintetében is nagyon eltérőek. Nevelőközösségünk azt a célt tűzte ki e tekintetben maga elé, hogy a korlátok és lehetőségek szinkronjának megteremtésével hozzásegítse a tanulókat egyéniségük kibontakoztatásához, személyiségük teljessé tételéhez. Azt az egyszerű pedagógiai szemléletet tartjuk szem előtt, hogy minden ember egyedi és megismételhetetlen, éppen ezért minden lehetséges eszközzel és szintéren a pozitív értelemben vett másság hangsúlyozására törekszünk. Részletes lehetőségeket a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységek fejezeténél ismertetünk.

5. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Pedagógiai programunkban kiemelkedő szerepet szánunk a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatoknak. Tanulóink nagy része a társadalom perifériáján élő családból érkezik nap, mint nap az iskolába. A beszűkült környezetben élő szülők, de gyerekeik is vágnak egy stabil kapcsolatra. Egyre több a szorongó, a bizonytalanság érzésével küzdő, szeretetre, védelemre vágyó gyermek. Épp ezért az iskolának kell vállalnia, hogy színtere lehessen a szülőtársakkal, pedagógusokkal, intézményvezetőkkel történő találkozásnak, és adjon lehetőséget a nyomasztó gondok megosztására.

Feladatainkat a következőkben határozzuk meg:

- a család, és a gyermek közvetlen környezetének megismerése,
- a gyermek kapcsolatainak feltárása, (kortársközösség, tágabb környezet) s ennek ismeretében a veszélyeztető faktorok kiszűrése,
- napközi, tanulószoba szervezése annak érdekében, hogy a gyermek idejének nagy részét szervezett és ellenőrzött keretek között töltsse,
- a helyi lehetőségek kihasználásával a szabadidő hasznos eltöltésére törekvés (kirándulások, üzem, múzeumlátogatások, vetélkedők, stb.),
- napi kapcsolatteremtés a családsegítőkkal, a gyermekjóléti szolgálattal, a rendőrséggel, a gyermekorvossal, védőnőkkel, a gyámügyi feladatokat ellátó kollégával, az iskola gyermek és ifjúságvédelmi felelősével,

6. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉG, AZ ETNIKAI TANULÓK FELZÁRKÓZTATÁSA

Az SNI-s tanulók jelentős része a társadalom perifériáján élő hátrányos helyzetű családi milióból érkezik. Munkanélküliek, a létminimum alatt élő rokkantnyugdíjasok. Jelentős a nagycsaládban élők száma. Az iskoláskorú gyermek életének színtere nagy részben az iskola. A hátrányos helyzet kompenzálásának is itt kell történnie. Ehhez a munkához meg kell nyerni a szülőt, segítő érdeklődésüket gyermekük előrehaladása iránt.

A következő eljárásokkal igyekszünk enyhíteni tanulóink szociális hátrányain:

- napközi szervezése,
- segítség a taneszközök vásárlásához,
- felzárkóztató foglalkozások szervezése,
- a nevelők segítő szándékú odafordulása a gyermekek felé,
- családlátogatások,
- a szülők nevelési gondjainak segítése, felvilágosító munka a szociális juttatásokról szülői értekezleteken,
- szükség szerint az iskolai gyermek és ifjúságvédelmi felelős munkájának igénybe vétele,
- jogosultság és szükség szerinti segélyre javasolás,
- drog és bűnmegelőzési programok szervezése az egészségügyben és a rendőrségen dolgozók segítségével,
- pályaorientációs tevékenység,

7. A SZÜLŐ, TANULÓ, PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI.

Az együttműködés színterei: iskola, szabadidős tevékenységek.

Az iskolai ünnepek, osztálydélutánok, mind-mind színterei az együttműködésnek. További fejleszthetőségük aktualitások által determinált. Néhány példa a lehetséges formákból:

- szülői értekezlet,
- fogadó óra,
- nyílt nap,

- kirándulás,
- osztályfőnöki óra,
- anyák napja, farsang, karácsony,
- iskolai ünnepek,

Az együttműködés formáinak tervezésében a fő irányvonalakat jelöltük meg. Lehetősként szem előtt tartjuk a napi aktualitásokat, a mindennapok által lehetőségként felkínált vonatkozásokat.

8. ISKOLAI EGÉSZSÉGNEVELÉSI FELADATOK VÉGREHAJTÁSA:

Az egészség alapértékként való felfogása az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál is komplex fogalmat jelent. Az iskolai egészségfejlesztés feladatai közül a mindennapos testedzésre a kötelező óraszámokban megtalálható heti 3 testnevelés tanóra, a napközis foglalkoztatás és a sportkörök működése ad lehetőséget. A testedzés jelentőségét fokozza, hogy a gyermekeknek a munkaerőpiacon – majdani munkavállalóként - szükségük lesz fizikai erőnlétükre és állóképességükre. Ezt pedig csak rendszeres testneveléssel, testedzéssel érhetjük el.

A test folyamatos fejlesztése és karbantartása feszültség levezető és fegyelmező hatású is. Az egészséges életmódra és egészséges táplálkozásra nevelés, a helyes szokások kialakítása, a betegségek megelőzése, a gyógykezelések, az egészséget károsító hatások, káros szenvedélyek kivédése, baleset-megelőzés témakörei minden tantárgy tanítása során meg kell, hogy jelenjenek. Minden pedagógiai helyzetet fel kell használni ezen ismeretek átadására. Az egészséges táplálkozásra nevelés szempontjait figyelembe véve szükséges az iskolai étkezés kínálatát irányítani, figyelembe véve a tanulók szociális hátrányait is.

A gyógypedagógia olyan oktatási rendszer, amelynek tantervében a lelki egészség kialakításának feladatára külön tantervi programegység fogalmazódott meg.

Az enyhén értelmi fogyatékos és a tanulási és magatartási zavarokkal küzdő speciális nevelési szükségletű gyermekek személyiségének, magatartásának fejlesztésére, szocializációs, rehabilitációs és mentálhigiénés felkészítésére szolgál a: „Komplex személyiség- és magatartásfejlesztő” tantervi egység.

9. A KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM SZEREPE

A környezeti nevelés célja az intézményes keretek között megtervezni és tudatos pedagógiai folyamatban kialakítani és elősegíteni az ember környezettudatos magatartását, életvi-

telét. A környezeti nevelés a személyiségre komplex módon hat. A környezeti nevelés minden fogyatékos tanuló – a későbbi életvitel kialakítása érdekében – igen hangsúlyos. A fogyatékosok okozta megismerési gátak megkívánják – úgy a természeti, mint a társadalmi környezet vonatkozásában –, hogy e nevelési terület is a helyes egyéni stratégiák kialakítását és következetes véghezvitelét biztosítsa.

Már az iskoláztatás kezdetén mind az ép, mind az értelmi fogyatékos tanulók, rendelkeznek valamiféle ismeretekkel környezetükről, érzelmekkel kapcsolódnak a világ dolgaihoz. A tanulók megismeréséhez az is hozzátartozik, hogy tudjuk, milyen képeket hordoznak magukban arról a világról, amelyben élnek. Milyen viselkedésbeli értékeket, attitűdöket alakítottak ki magukban, mi az, amire a környezettudatos magatartás kiépítésekor már mint alapra számíthatunk, ill. milyen torzulások, rossz szokások rögzültek eddigi életük alatt. A tervezésnél ezeket figyelembe kell vennünk.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésében a környezeti nevelés jelen-idejűsége igen fontos tényező. A személyes tapasztalás, cselekvés mindig a konkrét idő és térrelációkra épül. A realitást a konkrétumot hozza be a nevelésbe. A jövő, amely jelenünktől függ - cselekedeteinktől, értékek megőrzésétől, a környezetszennyezés megállításától stb. – sokkal hamarabb, az érzelmek szűrőjén keresztül körvonalazódhat a tanulóban.

A környezeti nevelésben a tanulás tág, teljes körű értelmezése fontos elem. Ez azt jelenti, hogy nemcsak ismeretközlő, információs, tudományos, tényszerű anyagok megtanítása a cél, hanem a szerepek, magatartási módok megtanulása, életviteli stratégiák kialakítása és gyakoroltatása, attitűdformálás, érzelmi viszonyulások és értékek közvetítése is része a teljes folyamatnak. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében az utóbbiak bírnak kiemelt szereppel.

A környezettudatos magatartás kialakításának elengedhetetlen feltétele az iskolai és otthoni, valamint távolabbi környezet megfeleltetése, vagy legalább közelítése a célkitűzésekhez. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál fokozottabban szükséges a következetes és állandó mintaadás, a szokások szintjén is kialakított környezet- és természetvédelem.

A fogyatékos tanulók és fiatalok nevelésében/oktatásában – éppen a teljesebb társadalmi szocializáció érdekében – szükséges a környezeti nevelés kiszélesített értelmezésének alkalmazása. Nem csak a természeti környezetünk problémái öltöttek aggasztó méreteket, hanem az emberi társadalmak is kedvezőtlen irányba „fejlődnek” (fogyasztási szokások, zaj és baleseti kockázatok, víz- és talajszennyezés, agresszió, tömegmanipuláció, népességfogyás/túlnépesedés stb.).

HELYI TANTERV

1. ÁLTALÁNOS ALAPELVEK

Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az évenként megjelenő tankönyvkínálatból a következő szempontok alapján kell a tankönyveket kiválasztani:

- A tankönyv tartalmában, információiban, az ábrák kivitelezésében, a szöveg tartalmi megfogalmazásában igazodjon a tanulók sajátos igényeihez;
- Fontos a tankönyvhöz kapcsolódó feladatlap;
- A tankönyv ne legyen zsúfolt, legyen áttekinthető, jól olvasható betűtípussal szedve;
- A tanulást segítő kézikönyvek, és kötelező olvasmányok sok képpel, törekedjenek a megfigyelés segítésére, a folyamatok és történések megértésére.
- Lehetőség szerint elektronikus adathordozón rögzített hang- és képanyag is álljon rendelkezésre.
- A speciális igényű tanulók számára lehetőleg olyan füzetet kell használni, amely a figyelem, a koncentráció és az esetleges észlelési zavarok kompenzációs igényét kielégíti.
- A taneszközök legyenek lényegyet mutatóak, színesek, figyelem felhívóak, jól tisztíthatóak, igényes kivitelűek.

Nagy szerepe van a pedagógus kreativitását tükröző saját készítésű szemléltető eszközöknek. A nagyfokú fejlődésbeli lemaradás és a konkrétumokhoz való kötődés indokolja, hogy az iskolában speciális taneszközök a játéktárgyak, valamint a mindennapi élet használati tárgyai is.

2. ISKOLAI BESZÁMOLTATÁS, ÉRTÉKELÉS, MINŐSÍTÉS SAJÁTOSÁGAI

Pedagógiai munkánk fontos része a folyamatos ellenőrzés, értékelés. Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrizzük.

Az írásbeli ellenőrzésről a tanulókat az előző órán, vagy az írás előtt 3 nappal tájékoztatjuk. A szóban történő feleltetést elsősorban azoknál a tanulóknál alkalmazzuk, akiknek a verbális készsége, kifejezőmódja nem gátolt, s így a teljesítés funkcionális gátlásokba nem ütközik.

Az értékelésnél minden tanuló önmagához mért fejlődését fejezzük ki szóban vagy írásban.

3. A MAGATARTÁS ÉS A SZORGALOM MINŐSÍTÉSI RENDSZERE

A magatartás értékelése:

Példás: a tanuló magatartása, ha az iskola házirendjét (korának megfelelően) következetesen betartja, a rábízott és önként vállalt feladatokat felelősséggel elvégzi, viselkedése, hangneme társaihoz és felnőttekhez való viszony példamutató.

Jó: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét (életkorának megfelelően) betartja, felelősségérzete, rendszeretete jó. A kapott feladatokat elvégzi, viselkedése, hangneme, társaihoz és felnőttekhez való viszony megfelelő.

Változó: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét csak nevelői, társai figyelmeztetésével képes betartani, felelősségérzete, rendszeretete változó. A rábízott feladatot csak vonakodva végzi el, viselkedése, hangneme, társaihoz, felnőttekhez való viszonya kifogásolható.

Rossz: a magatartása annak a tanulónak, aki az iskola házirendjét gyakran, illetve súlyosan megsérti, vagy viselkedésével, hangnemével társainak rossz példát mutat

A szorgalom értékelése:

Példás: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya példamutató, feladatait rendszeresen elvégzi, kötelességtudata igen fejlett, értelmi képességeinek és körülményeinek megfelelő eredményt ér el.

Jó: a tanuló szorgalma, ha munkáját, feladatait elvégzi, kötelességtudata fejlett, eredményei nem mindig érik el azt a szintet, amelyet értelmi képességei és körülményei lehetővé tesznek.

Változó: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya ingadozó, feladatait hiányosságokkal végzi, kötelességét csak figyelmeztetés után teljesíti, eredményei elmaradnak a képességeinek és körülményeinek megfelelő szinttől.

Hanyag: a tanuló szorgalma, ha a munkához való viszonya nem megfelelő, feladatait többszöri figyelmeztetés után végzi el, kötelesség tudata fejletlen, munkájában megbízhatatlan, eredményei jelentősen elmaradnak képességeitől és körülményeitől.